

KLASIKAPLUS.CZ

1. Haasův Šarlatán jako zdravé hudební divadlo

09.11.2024 klasikaplus.cz - Petr Veber

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** Jakuba (3); Kleckera (3); divadlo (2); moravskoslezské (2); Národní (2)

"Inscenace režiséra Ondřeje Havelky, dirigenta **Jakuba Kleckera** a výtvarníků Jakuba Kopeckého a Kateřiny Štefkové navazuje na historické české lidové divadlo, je proto barvitá a zábavná."

"Zvoleným svěžím tempem navazuje na meziválečnou novou věcnost: mnohem více na neoklasicismus než na expresionismus."
"Hledat silný příběh není ani nutné, ani možné. I proto Ondřej Havelka vygeneroval do akční smršti tolik milých detailů."

Národní divadlo moravskoslezské přivezlo v pátek na festival Janáček Brno svou zbrusu novou inscenaci opery Šarlatán od Pavla Haase, někdejšího Janáčkovy žáka. Z odkazu autora, který zahynul v Osvětimi, představil ostravský soubor znovu objevené dílo. Díky vynalézavé režii Ondřeje Havelky a pod nerutinním dirigentským vedením **Jakuba Kleckera** se tak v autorově rodném městě stalo v životně podobě.

Opera Šarlatán skladatele Pavla Haase, narozeného v Brně před 125 lety, měla premiéru v roce 1938 tam, kde ji nyní po téměř devadesáti letech **Národní divadlo moravskoslezské** prezentovalo – v Zemském divadle, Divadle na hradbách, dnešním Mahenově; tam, kde mělo světové premiéry i šest z Janáčkových oper nebo Prokofjevův balet Romeo a Julie. Pohostinské představení nyní auditorium o téměř šesti stech místech 8. listopadu naprosto spolehlivě zaplnilo. Brno bylo svědkem satisfakce. Pavel Haas do souvislostí meziválečné československé kultury patří jednoznačně a plnohodnotně.

Inscenace režiséra Ondřeje Havelky, dirigenta **Jakuba Kleckera** a výtvarníků Jakuba Kopeckého a Kateřiny Štefkové vizuálně i pohybově navazuje na historické české lidové divadlo, je proto barvitá a zábavná. Hudebně boduje neméně silně a úspěšně – je živá, poutavá, spěje stále kupředu, má tonální centra a zvoleným svěžím tempem navazuje na meziválečnou novou věcnost: mnohem více na neoklasicismus než na expresionismus.

Operu Šarlatán napsal Haas na vlastní libreto volně inspirované ("...dle starého námětu...") historickým románem Doctor Eisenbart od Josepha Wincklera, vypravujícím příhody německého kočovného lékaře Johanna Andrease Eisenbartha. Haasova Šarlatána provázelo ovšem od počátku prokletí doby, prokletí nacismu: skladatel byl nucen zamířet původní inspiraci – spolupráci mezi německým spisovatelem a židovským skladatelem zapověděly už před válkou Norimberské zákony... A tak přišel na řadu jako hlavní postava počestný "Doktor Pustrpalk", mající ostatně předobraz v dávném českém Mastičkáři. Inscenátoři tak mohou celkem srozumitelně zvat na "směsici dryáčnictví, šarlatánství i opravdového lékařského kumštu", na lidovou ale také na příběh o lásce – vášnivě, "téměř sebezničující". Nejde však o žádný verismus, spíše o lehce posmutnělou tragikomedii, v archetypch příbuznou commedii dell'arte.

Hledat silný příběh není ani nutné, ani možné. I proto Ondřej Havelka vygeneroval do akční smršti tolik milých detailů, i proto zvolil nepřeháněnou, ale do kontrastů dovedenou, lehce fraškovitou nadsázku jakoby někde z přelomu 17. a 18. století, plnou veselých pouličních davových scén a bizarních kostýmů, hru nesnažící se o velkou psychologii. I proto integroval do hemžení na scéně akrobaty s jejich odvážnými salty. Barytonista Pavol Kubáň mu jde v hlavní roli protřelého felčara vstříc, zpívá i hraje naplno.

Opera má řadu postav. Jejich divadelnost si užívali Eva Dřízgová-Jirušová Soňa Godarská Václav Čížek Josef Škarka Vít Šantora Martin Gurbal Pavel Divín a víc než deset dalších zúčastněných. Páteční brněnské představení mělo spád, bylo se stále na co dívat, sbor i orchestr byly plně zapojeny... a i když si divák z hudby nic konkrétního nezapamatoval, protože takový charakter Haasova partitura prostě nemá, zůstal v něm dojem z profesionálně zvládnutého a posluchačsky a divácky ovládnutelného díla, z oddané interpretace, která nechce sloužit jen hitům, ale je ochotna podpořit i splácení dluhů.

Ostrava připravila Šarlatána v rámci své dramaturgické řady Opery terezínských skladatelů. Je skvělé, že aktuální inscenaci zařadil do svého programu i brněnský festival. Nejen proto, že do kontextu Janáčkovy Brna Pavel Haas patří a že do Roku české hudby 2024 může docela dobře patřit i smutné výročí násilné smrti jeho i skladatelů Viktora Ullmanna a Hanse Krásky v Osvětimi na podzim 1944, ale i proto, že jde o příklad zdravého hudebního divadla, jaké stojí za to vidět a slyšet.

.....
Rozhovor s Ondřejem Havelkou čtete na portálu klasikaplus.cz pod titulkem Je dobře, když režisér umí noty. Reflexi říjnového ostravského premiérového večera čtete pod titulkem Fraška s příchutí hořkosti

Foto: Marek Olbrzymek

[« zpět na začátek](#)

Haasův Šarlatán jako zdravé hudební divadlo

sobota, 9. listopad 2024 16:12 [Petr Veber](#)

[Facebook](#) [Twitter](#)

„Inscenace režiséra Ondřeje Havelky, dirigenta Jakuba Kleckera a výtvarníků Jakuba Kopeckého a Kateřiny Štefkové navazuje na historické české lidové divadlo, je proto barvitá a zábavná.“

„Zvoleným svěžím tempem navazuje na meziválečnou novou věcnost: mnohem více na neoklasicismus než na expresionismus.“

„Hledat silný příběh není ani nutné, ani možné. I proto Ondřej Havelka vygeneroval do akční smršti tolik milých detailů.“

Národní divadlo moravskoslezské přivezlo v pátek na festival Janáček Brno svou zbrusu novou inscenaci opery *Šarlatán* od Pavla Haase, někdejšího Janáčkova žáka. Z odkazu autora, který zahynul v Osvětimi, představil ostravský soubor znovu objevované dílo. Díky vynalézavé režii Ondřeje Havelky a pod nerutinním dirigentským vedením Jakuba Kleckera se tak stalo v autorově rodném městě v životné podobě.

Opera *Šarlatán* skladatele **Pavla Haase**, narozeného v Brně před 125 lety, měla premiéru v roce 1938 tam, kde ji nyní po téměř devadesáti letech **Národní divadlo moravskoslezské** prezentovalo – v Zemském divadle, Divadle na hradbách, dnešním Mahenově; tam, kde mělo světové premiéry i šest z Janáčkových oper nebo Prokofjevův balet *Romeo a Julie*. Pohostinské představení nyní auditorium o téměř šesti stech místech 8. listopadu naprosto spolehlivě zaplnilo. Brno bylo svědkem satisfakce. Pavel Haas do souvislostí meziválečné československé kultury patří jednoznačně a plnohodnotně.

Inscenace režiséra **Ondřeje Havelky**, dirigenta **Jakuba Kleckera** a výtvarníků **Jakuba Kopeckého** a **Kateřiny Štefkové** vizuálně i pohybově navazuje na historické české lidové divadlo, je proto barvitá a zábavná. Hudebně boduje neméně silně a úspěšně – je živá, poutavá, spěje stále kupředu, má tonální centra a zvoleným svěžím tempem navazuje na meziválečnou novou věčnost: a to mnohem víc na neoklasicismus než na expresionismus.

Operu *Šarlatán* napsal Haas na vlastní libreto volně inspirované („...dle starého námětu...“) historickým románem *Doctor Eisenbart* od **Josepha Wincklera**, vypravujícím příhody německého kočovného lékaře Johanna Andrease Eisenbartha. Haasova *Šarlatána* provázelo ovšem od počátku prokletí doby, prokletí nacismu: skladatel byl nucen zamlčet původní inspiraci – spolupráci mezi německým spisovatelem a židovským skladatelem zapověděly už před válkou Norimberské zákony... A tak přišel na řadu jako hlavní postava počestný „Doktor Pustrpalk“, mající ostatně předobraz v dávném Masticzkáři. Inscenátoři tak mohou celkem srozumitelně zvat na „směsici dryáčnictví, šarlatánství i opravdového lékařského kumštu“, na lidovou komedii, ale také na příběh o lásce – vášnivě, „téměř sebezničující“. Nejde však o žádný verismus, spíše o lehce posmutnělou tragikomedii, v archetypech příbuznou commedii dell'arte.

Hledat silný příběh není ani nutné, ani možné. I proto Ondřej Havelka vygeneroval do akční smršti tolik milých detailů, i proto zvolil nepřeháněnou, ale do kontrastů dovedenou, lehce fraškovitou nadsázku jakoby někde z přelomu 17. a 18. století, plnou veselých pouličních davových scén a bizarních kostýmů, hru nesnažící se o velkou psychologii. I proto integroval do hemžení na scéně akrobaty s jejich odvážnými salty. Barytonista **Pavol Kubáň** mu jde v hlavní roli protřelého felčara vstříc, zpívá i hraje naplno.

Opera má řadu postav. Jejich divadelnost si užívali **Eva Dřízgová-Jirušová**, [Soňa Godarská](#), **Václav Čížek**, **Josef Škarka**, **Vít Šantora**, **Martin Gurbaľ**, **Pavel Divín** a víc než tucet dalších zúčastněných. Páteční brněnské představení mělo spád, bylo se stále na co dívat, sbor i orchestr byly plně zapojeny... a i když si divák z hudby nic konkrétního nezapamatoval, protože takový charakter Haasova partitura prostě nemá, zůstal v něm dojem z profesionálně zvládnutého a posluchačsky a divácky ovládnutelného díla, z oddané interpretace, která nechce sloužit jen hitům, ale je ochotna podpořit i splácení dluhů.

Ostrava připravila *Šarlatána* v rámci své dramaturgické řady Opery terezínských skladatelů. Je skvělé, že aktuální inscenaci zařadil do svého programu i brněnský festival. Nejen proto, že do kontextu **Janáčkova Brna** Pavel Haas patří a že do **Roku české hudby 2024** může docela dobře patřit i smutné výročí násilné smrti jeho i skladatelů **Viktora Ullmanna** a **Hanse Krásy** v Osvětimi na podzim 1944, ale i proto, že jde o příklad zdravého hudebního divadla, jaké stojí za to vidět a slyšet.

